

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی تهران

پردیس بین الملل - دانشکده داروسازی

پایان نامه

جهت اخذ درجه دکتری عمومی داروسازی

عنوان

مطالعه کیفی پزشکان شهر تهران در باره ی محدودیت و موانع اثر

بخشی مداخله های "ممیزی، باز خورد" و "پمفلت آموزشی" در

ارتقای کیفیت تجویز دارو

اساتید راهنما:

دکتر آرش رشیدیان

دکتر عباس کبریایی زاده

استاد مشاور:

دکتر فاطمه سلیمانی

نگارش:

جلوه جعفر بیکی

ماه/سال

دی/۹۳

چکیده :

مقدمه : برای تغییر رفتار نسخه نویسی پزشکان مداخلات متعددی از جمله ممیزی بازخورد و پمفلت آموزشی در ایران و هم در دنیا استفاده می شود اما در بررسی های صورت گرفته نشان داده شد که مداخله ممیزی بازخورد از اثر بخشی کم تا متوسط و پمفلت از اثر بخشی کمی برخوردار بوده است همچنین نتایج نشان داد که مطالعات کمی به بررسی اثر بخشی این گونه مداخلات از دیدگاه پزشکان پرداخته است لذا هدف از این مطالعه بررسی محدودیت ها و موانع اثر بخشی ممیزی بازخورد و پمفلت آموزشی از دیدگاه پزشکان است.

روش اجرا: این مطالعه کیفی با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته فرد به فرد و مصاحبه گروهی در سال ۹۲-۹۳ انجام شد. ۱۸ پزشک عمومی، متخصص کودکان و عفونی مصاحبه شوندگان با توجه به توزیع جغرافیایی از شش منطقه مختلف تهران و همینطور شهر یزد مصاحبه رودررو شدند. در جلسه بحث گروهی متمرکز هم، ۹ پزشک عمومی شاغل در شهر تهران و ۳ داروساز شرکت کردند. مصاحبه ها و محتوای جلسه FGD ضبط، پیاده سازی و کد گذاری شد و برای تحلیل محتوا از روش Framework استفاده شد.

یافته ها : داده های بدست آمده در این پژوهش مشمول ۶ موضوع و ۲۵ زیر موضوع می باشند. آگاهی از مداخله تغییر رفتار، تاثیر مداخله در تغییر رفتار، فرمت و محتوای ممیزی - بازخورد، عوامل زمینه ای موثر در تجویز دارو، روش های ارسال پمفلت یا پیام های آموزشی و مداخله مطلوب در ترویج تجویز و مصرف منطقی دارو، موضوع های بدست آمده از این مطالعه می باشند. **بحث و نتیجه گیری :** نتایج این مطالعه نشانگر آن است که اکثر پزشکان آگاهی مناسبی از مداخلات تغییر رفتار نداشته و پیشنهاد کردند که برای افزایش اثر بخشی مداخلات اصلاحاتی هم در فرم های ارسالی بخصوص ممیزی - بازخورد و هم در رفع سایر موانع اثربخشی از جمله فرهنگ بیماران و درخواست آنها از پزشک، کیفیت پایین دارو در ایران، وجود ارتباط مالی بیمار با پزشک و... اقدامات لازم صورت گیرد. نکته مهم دیگری که در ارتقا اثر بخشی این مداخلات باید مد نظر قرار داد این است که اصلاحات در جهت ترویج تجویز و مصرف منطقی دارو باید در سه حیطه پزشک، داروساز و مردم، هماهنگ با هم صورت گیرد.

کلمات کلیدی: تجویز منطقی دارو، ممیزی بازخورد، پمفلت ، دیدگاه پزشکان، تهران

Abstract:**Introduction:**

Different interventions including “audit and feedback” (A&F) and “printed educational materials” (PEM) are being employed both in Iran and the world in general in order to improve physicians’ prescribing behavior. While several interventional studies have assessed the effectiveness of these interventions, only a few studies have investigated the views of physicians and other stakeholders on these interventions. The purpose of this study was to evaluate prescribers’ views on the limitations and obstacles of using A&F and PEM interventions effectively.

Methods:

The current qualitative study was performed using a semi-structured one to one as well as group interviews in the 2013-2014 period. 18 general practitioners, pediatricians and infection specialists from Tehran and Yazd were interviewed and twelve physicians and pharmacists attended the focus group discussion meeting. The interviews and the meeting were recorded, transcribed and encoded. For analysis of the content, the framework method was employed.

Findings:

The resulting data in this study include six themes and 25 sub-themes. Awareness of the behavior-changing intervention, the effect of this intervention in changing behavior, A&F format and content, the underlying factors affecting drug prescribing behavior, the way PEM are delivered, and preferred interventions in promoting rational drug prescribing are the themes derived from this study.

Discussion and conclusions:

The study demonstrated limited awareness of different interventions for improving prescribing behavior. Moreover, the doctors suggested different modifications in the format and delivery of feedbacks and PEMs. They also noted the multi-dimensionality of prescribing behavior, and hence highlighted the need to attend to other concerns such as patients’ expectations, the perceived low quality of generic medicines in Iran, and the presence of financial issues between doctors and patients. Improving the effectiveness of such interventions requires careful attention to the interrelationships between doctors, pharmacists and patients.

Keywords: rational drug prescribing, audit and feedback, printed educational materials, doctors, Tehran